



Handboek Begeleid Leren

Het ondersteunen van jongeren
met psychische beperkingen
bij het kiezen, verkrijgen en behouden
van een reguliere opleiding

Lies Korevaar

Nieuw

www.begeleidleren.nl

Inhoudsopgave

Inleiding	7
1. Het belang van Begeleid Leren	15
1.1 Inleiding	15
1.2 Psychiatrie en leren	16
1.3 Leren en herstel	17
1.4 Belemmeringen	18
1.4.1 Externe belemmeringen	19
1.4.2 Interne belemmeringen	20
1.5 Beleid voor studeren met een functiebeperking	22
1.6 Stigma	23
1.7 Maatschappelijke relevantie van Begeleid Leren	25
1.7.1 Toegenomen vraag naar onderwijs	25
1.7.2 Voortijdig school verlaten voorkomen	26
1.7.3 Transities in het publieke domein	26
1.7.4 Leren en werken	27
1.8 Samenvatting en conclusies	29
2. Het Begeleid Leren proces	33
2.1 Inleiding	33
2.2 Doel	33
2.3 Doelgroep	33
2.3.1 Selectiecriteria	33
2.3.2 Verwijzing	33
2.3.3 Indicaties	34
2.3.4 Contra-indicaties	34
2.4 Vormen van Begeleid Leren	34
2.4.1 De toeleidingscursus.	34
2.4.2 Interne ondersteuning.	35
2.4.3 Externe ondersteuning.	35
2.5 Het proces	35
2.5.1 Start Begeleid Leren-traject	36
2.5.2 De fase van het verkennen	39
2.5.3 De fase van het kiezen	40
2.5.4 De fase van het verkrijgen	41
2.5.5 De fase van het behouden	42
2.5.6 De fase van het verlaten	45
2.6 Het bondgenootschap	45
2.7 Competenties van de Begeleid Leren-specialist	46
2.8 Randvoorwaarden voor toepassing	47
2.8.1 Organisatorische randvoorwaarden	47
2.8.2 Kwaliteitsbewaking: werkbegeleiding, training, kwaliteitstoetsing	48
2.8.3 Licentie	48
2.9 Financiering van Begeleid Leren	49
2.9.1 Menskracht	49
2.9.2 Materialen	49
2.9.3 Locatiekosten	49
2.9.4 Licentiekosten	50
2.9.5 Bij- en nascholing	50

2.9.6	Initieel onderwijs	50
2.9.7	Kwaliteitsbewaking	50
2.10	Implementatie	51
2.10.1	Modelgetrouwheid	51
2.10.2	Kritische factoren	51
2.10.3	Implementatiedeskundigheid	54
3.	De Impulscursus	59
3.1	Inleiding	59
3.2	Voorgeschiedenis	59
3.3	Doelstelling	59
3.4	Deelnemers	60
3.5	Organisatie van de cursus	60
3.5.1	Locatie en duur	60
3.5.2	Docenten	60
3.5.3	Werving en selectie	60
3.6	Inhoud Impulscursus	61
3.7	De begeleiding	64
3.8	Ervaringen en resultaten	65
3.8.1	Rotterdam	65
3.8.2	Groningen	66
3.8.3	Utrecht	67
3.9	Slotopmerkingen	68
4.	Onderbouwing en onderzoek	73
4.1	Inleiding	73
4.2	Het theoretisch kader van Begeleid Leren	73
4.3	Eerste Begeleid Leren (Supported Education)-programma	76
4.4	Het Kiezen - Verkrijgen - Behouden model	78
4.5	Samenwerking GGz en onderwijs	78
4.6	Onderzoek naar Begeleid Leren	79
4.6.1	Evaluatieonderzoek naar de IRB	79
4.6.2	Evaluatieonderzoek Begeleid Leren-programma van Boston University	80
4.6.3	Evaluatieonderzoek naar het Rotterdamse Begeleid Leren -programma	80
4.6.4	Overig onderzoek naar Begeleid Leren in Nederland	81
4.7	Slotopmerkingen	81
5.	Praktijkervaringen	85
5.1	Inleiding	85
5.2	Carla, een praktijkvoorbeeld	85
5.3	De jongere zelf aan het woord	102
5.4	De professional aan het woord	104
	Literatuur	107
	Publicaties 'Studeren met Steun'	116
	Adressen	117
	Bijlage 1	119
	Bijlage 2	121



De meeste psychische problemen komen voor het eerst tot uiting tussen het achttiende en vijfentwintigste levensjaar. De leeftijd waarop de meeste jongeren een studie volgen. Het gevolg is vaak dat de jongere zijn studie moet onderbreken of afbreken. Dit heeft meestal weer tot gevolg dat een ontwikkeling van (betaald) werk hierdoor stagneert. Veel jongeren lukt het zelf om weer terug te keren naar school en een diploma te halen. Voor anderen is het te moeilijk om dit zonder (professionele) ondersteuning voor elkaar te krijgen. Voor deze laatste groep jongeren en hun ondersteuners is het Handboek Begeleid Leren geschreven. Het Handboek Begeleid Leren beschrijft hoe jongeren met psychische beperkingen op een praktische wijze ondersteund kunnen worden bij het kiezen, verkrijgen en behouden van een reguliere opleiding. De werkwijze is gebaseerd op de Individuele Rehabilitatiebenadering (IRB), een evidence based practice, en daardoor opgenomen in de databanken effectieve interventies van Movisie (welzijn) en het Trimbos-instituut (langdurige GGz).

Lies Korevaar is als lector Rehabilitatie verbonden aan de Hanzehogeschool Groningen en was ten tijde van het schrijven van dit handboek directeur van de Stichting Rehabilitatie '92 te Utrecht.

